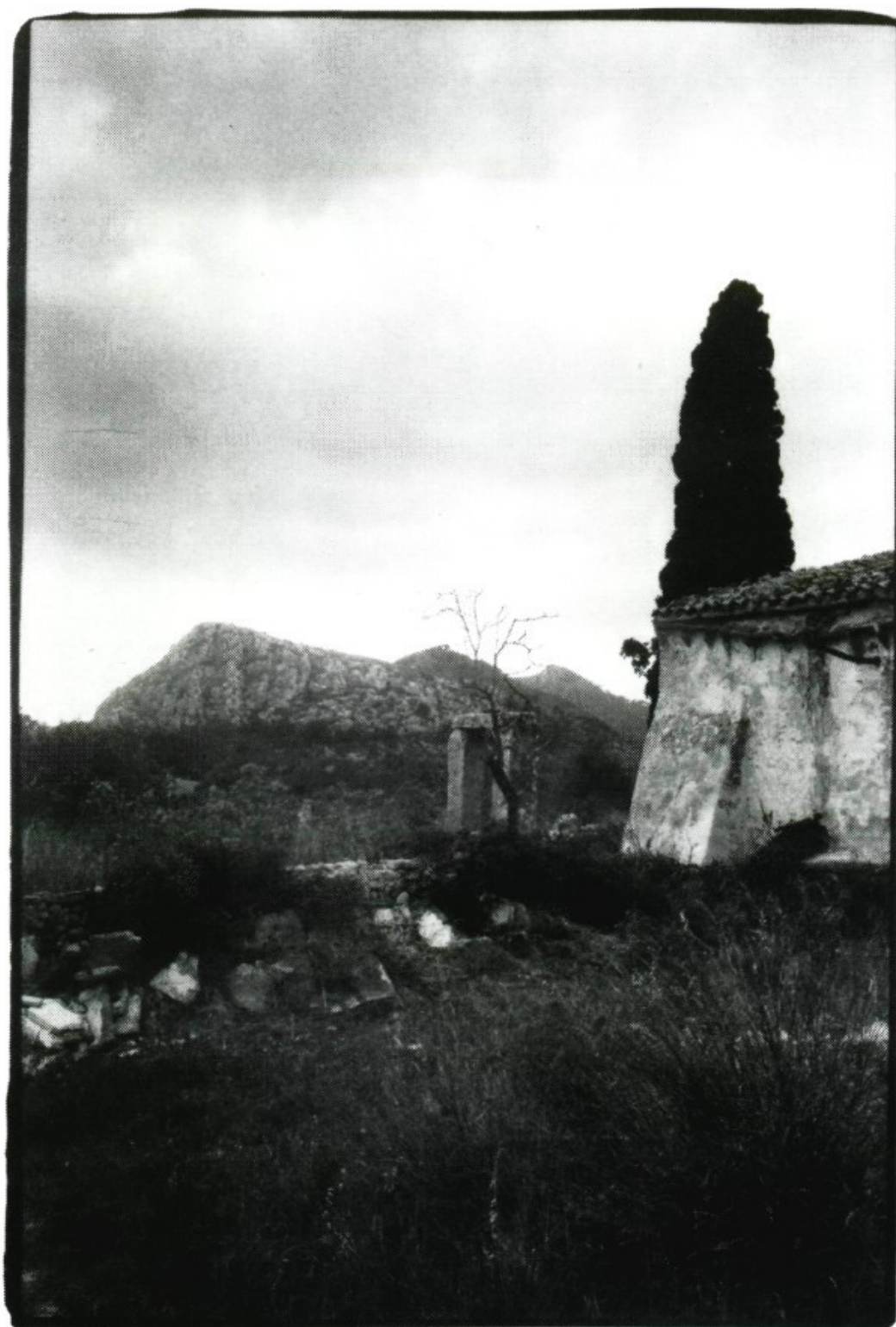


# ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 162 - JUNY 1994 - PREU: 150 PTA



**Son Batlet de Lluçmajor? Son Batlet de Randa? Son Batlet de la fotografia de JOAN CAPELLÀ!**

# EDITORIAL

## RENOI, QUIN ESTIU!

No vos podeu imaginar com és de terrible un foli en blanc que hem d'omplir mes rere mes a tall d'editorial, sense saber moltes vegades per on tirar. I no és que no n'hi hagi, de temes per parlar! Per sortir del pas, podríem fer un comentari sobre les properes eleccions al Parlament Europeu, però no creiem que aquestes eleccions llevin la son a molta gent. Possiblement molts estiguin més preocupats a hores d'ara per aconseguir que la declaració d'Hisenda resulti negativa. Un bon tema aquest de la declaració, que ens menaria a parlar de la crisi econòmica, de la nova normativa de contractació laboral, de l'atur... I també de la corrupció dels polítics (per cert, quan a una conversa surt aquest tema s'acaba gairebé sempre amb l'afirmació dogmàtica de "tots són iguals", una afirmació que, si realment fos certa, seria ben preocupant, depriment i destructiva). També servirien com a tema les bestialitats que es cometen a Ruanda ("Ruanda? Ah sí, allà on se maten"), a l'ex-Iugoslàvia, a tants indrets d'Amèrica Llatina...; això enllaçaria amb el racisme, la xenofòbia, l'ascens del neonazisme, que per molt neo que sigui no deixa de ser nazisme. O el tema de les televisions amb la seva lletania de programes d'un cretinisme superlatiu. O del futbol, el futbol extrapolat a nivells polítics, ideològics...

La veritat és que totes aquestes qüestions -i tantes altres!- no ens atreuen gaire com a motiu d'editorial. Més val que baixem a la nostra realitat de cada dia, a un estiu que, independentment del que diguin els astrònoms, ja ha arribat. I quin estiu, marededeueta! Aigua, no sabem si en tendrem, però de síquies i canonades o "tuberies" i pols i renou n'estam ben servits. Parlau-ne per devers el carrer de Palma i veureu... Gosaríem dir que les obres del clavegueram, en general, s'han fet amb prou diligència mirant d'estalviar molèsties; n'hem parlat amb gent molt diversa i la majoria coincidia amb el que deim. Però al carrer de Palma aquest assumpte no és igual; sembla que hi ha hagut irregularitats, negligències, lentitud, manca de tacte, de mà esquerra. No donam la culpa a ningú ni tampoc n'eximim ningú. Però és evident que les coses no han anat tan planeres com a altres llocs. Possiblement els polítics culpin els tècnics i viceversa. És el seu problema.

Tornant a l'estiu, preparau-vos: problemes d'aigua, de renous, de carreres de cotxes i motos durant la nit, (d'accidents?), de bregues... Però, com que mai no hem tengut vel.leïtats ni presumpcions de profetes, potser ens equivoquem. Amén.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida

Revista mensual. D.L.P.M. 495/80

Domicili: Rei, 1. Algaida.

Imprimeix:  TIRRENA, S.A. TEL: 56 52 12

ES SAIG només es responsabilitza de l'Editorial.

Dirigeix: Delfi Mulet

Administra: Directiva de l'Obra Cultural

Mecanografien: Mireia Mulet i Guillem Vanrell

Collaboren: Pere Mulet, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Bibiloni, Biel Sastre, Miquel Fiolet, Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Antònia Ma Mulet, Catalina Martorell, Jaume Jaume.

# calaix de sastre

## UNA NIT A LES CARRERES

A la fi!. Un crit d'alegria, d'emoció fins i tot, lluitava per sortir amb força de la meua boca, però vaig haver de reprimir-lo, el pobre crit, en mirar el rellotge. Entre les primeres obligacions d'un fidel contribuent, cosa que jo aspir a ser qualche dia, hi ha la de respectar el descans dels veïnats, els quals sense dubte a les tres de la matinada dormien plàcidament, com és propi i exigible als pobles de bons costums com el nostre. Els pensaments tenen defectes, però són silenciosos; per tant, vaig substituir els crits per pensaments. Val més tard que mai!, jo que pens; i en remirar el rellotge vaig trobar que era un acudit sense cap gràcia. Ja era hora!, jo que corregesc, i aleshores el rellotge, amb el seu tic-tac angoixant de les tres de la matinada, ja se'n reia literalment de mi. Me'n vaig sortir amb el sossegat "A la fi!" que he escrit al començament: a la fi!...han posat remei al desordre.

Perquè tenim la desgràcia de tenir un trànsit un poc descontrolat, però tenim la sort de tenir unes autoritats sensacionals. Feina hi ha, si hi volen posar un poc d'ordre, en el desgavell circulatori. I aquell dissabte de maig, a les tres de la matinada, les nostres autoritats patiren una rauxa de feineria rabiosa: en unes hores tot quedà solucionat. La seva manera de pensar és d'una lògica cartesiana. Quina és l'arrel del problema? Quatre brusquers que es creuen que tot el poble, i a qualsevol hora, és un circuit de carreres. I què hi diu la gent? Que falta ordre, control, harmonia i tota la resta de sinònims no inclosos a cap diccionari decent.

El seu raonament discursiu és el clàssic, però els governants del poble coneixen les tècniques modernes de recerca de solucions. Com, per exemple, la tempesta d'idees, mètode que, diuen, sol proporcionar les troballes més brillants. Com hem de

qualificar sinó de brillant, la idea de concentrar tots els conductors brusquers de la comarca i deixar-los amos per una nit d'un bon tros de poble, perquè hi facin les seves brusques fins a esbravar-se?

Més que brillant: genial. Durant unes hores els tristos carrers d'Algaida emularen els de Mònaco, símbol del luxe, l'esplendor i la marxa d'altura. Per unes hores, alguns algaidins i algaidines quedàrem alliberats de la pena rutinària dels nostres llits, i visquérem en directe tota l'emoció de les acceleracions estridents i de les frenades xiscladores pròpies de tot gran premi que es valori. Amb la finesa suprema de viure'ls, tals emocions, durant la nit, no com els grollers súbdits de Rainiero, que han d'emocionar-se fort i no et moguis quan encara tenen la darrera cullerada del dinar a la boca. Aquella nit memorable, gràcies a la idea tempestuosa de les nostres autoritats, fórem per unes hores prínceps i princeses degustadors de la fina música que és capaç de compondre una orquestra de motors potents, a lloure per la fosca dels carrers.

Amb l'entusiasme a flor de pell, i pensant en la gran contribució algaidina a la justa causa de salvar el sector automobilístic que, com sabem, les passa ben magres, vaig pensar de felicitar en aquell mateix moment les nostres autoritats per la seva genialitat. Però una altra vegada em va vèncer el manual del bon veïnat, i vaig decidir respectar el descans dels altres. Ara ja no puc ajornar per més temps les meves efusions. Gràcies, autoritats; sou extraordinàries. Heu començat un cicle que ha de culminar amb el Gran Premi de Fórmula U d'Algaida. L'esper amb impaciència.

**En Calaix i Desastre**



## M'HAN DIT QUE DIUEN

N'hem sentit més d'un parell que diuen "ja hi tornam a ser" quan veuen la propaganda electoral per a les europees. I més aquesta vegada, que la majoria no sap ni per què són ni per què serveixen; bé, això de "servir per qualche cosa" com més va més clar ho té la gent: no serveixen per res les votacions o eleccions, després fan el que els convé sense tenir en compte per res els votants. Les municipals són més animades, i de molt. Ens han dit que un grup, ben heterogeni però que fa anys que es reuneixen per fer sopars i dinars, volen fer un partit per presentar-se a les municipals; però pel que hem sentit no anirà bé: volen fer el que sembla que fan molts, omplir-se les butxaques, però ells ho diuen abans d'entrar-hi, i això no està ben vist, és quan hi són a dins que ho fan. Si bé, pel que hem vist fins ara, els que han estat al davant de l'Ajuntament no s'hi han fet molts de vestits nous, del que n'han tret.

*El que sembla haver crescut, encara més, són els dinars i sopars "en pandilla", a casetes de fora vila o dins el poble. N'hi ha qualcun, sobretot si està ficat o relacionat amb un parell d'aquests grups, que els caps de setmana té ple el migdia i els vespres; i entre setmana sempre cau qualche sopar que un no s'espera..., i que no pot desapropiar.*

No sabem si els metges han detectat un increment del colesterol o àcid úric en les anàlisis que es fan al poble, però el que sí podem dir és que a nivell de tertúlies dins el poble (sobretot tertúlies on hi ha les dones que en tenen, d'això) n'hem sentit parlar bastant. Fins i tot, ens han dit, s'intercanvien llistes de menjars prohibits, tolerats, aconsellables, etc., i fotocòpies de règims per aprimar-se o no engreixar més. Ara, del que més es queixen les dones és de veure que fan "règim" a caseva i llavors amb dos dinars o dos sopars se'n va a fer punyetes la feina de tot un mes.

*Enguany que fa calor més prest del normal, ja hem sentit parlar de gent que va a caminar cada dia per eliminar calories, o grups que fan excursions més llargues, o fins i tot els més esportistes corren un grapat que quilòmetres, i altres que van més lluny amb bicicleta... Diuen que tot això és bo i aconsellable, però sempre que no es facin excessos ni a la taula ni després fent massa esforços.*

El nou sistema de visites dels metges ha donat peu a molts de comentaris. Com tots els canvis, al principi predominen les crítiques i surten més problemes, però en general la gent pensa que, al final, hi sortirem guanyant. Això sí, haver d'anar a Lluçmajor per urgències fa peresa...

Quan passa una carrera de bicicletes per dins Algaida, sempre hi ha problemes circulatoris; però aquests dies que tenim mig poble tancat a la circulació, encara és pitjor. Al manco això és el que sentirem un diumenge que passaren corredors a mig dematí, i molts de cotxes estaren aturats molt de temps, amb un bon sol, ben calent, i remugaven fort. Com també hem sentit remugar fort qualche algaidí que es va despertar amb un renou de motors de cotxes en plena nit: i és que passava per aquí una carrera de cotxes, un rally li diuen, des de Sa Tanqueta cap a Castellitx pel carrer dels Cavallers. I això que, ens han dit, la carrera s'aturava a Sa Tanqueta i tornava a seguir devers Ses Cases Noves. Però quan un dorm ben tranquil, aquests motors no saps d'on te vénen i te trastorren una mica.

De les síquies i del "merder" que hi ha pel carrers de Palma, Quarterada, Unió, Amargura, etc. no sabem si val més no parlar-ne, perquè hem sentit veïnatats d'aquests carrers que n'estan més que farts: troben que ja fa massa mesos que, sigui pel que sigui, tenen els carrers intransitables.

Aquest passat mes de maig s'ha parlat molt de futbol, tema que enguany ha estat bastant de moda, però no pel C. E. Algaida, sinó pel Madrid-Barça. Ens han dit que hi hagué coets i festa, un dia per uns i un dia pels altres. Opinió n'hi ha per a tots els gusts, i els comentaris són tan diferents que pareix que no xerren de lo mateix.



# NOTICIARI

## PLUVIOMETRE

Aquesta secció, lamentablement, comença a esser innecessària perquè només vos informa que no plou. Aquest mes de maig pràcticament no ha plogut gens: el nostre bon amic Gabriel Martorell ens informa que ha comptabilitzat un total de 1'9 litres.

## AGRUPACIÖ FOTOGRAFICA D'ALGAIDA

L'Agrupació Fotogràfica d'Algaida presentarà dia 10 de juny a les 21'30 hores una projecció de diapositives de Marià Ramon de Pablo i Jaume Llinàs Mates.



## CONCERT CORAL

Aquesta imatge correspon a l'actuació conjunta de la Coral Contrapunt i l'Orfeó Castellitx, que tengué lloc durant

el Concert de Primavera a l'Església Parroquial d'Algaida el diumenge 24 d'abril.

## ACTUACIÖ DEL GRUP D'EN BIEL MAJORAL

Dia 17 de juny, divendres, a les 9 del vespre a l'església d'Algaida el Grup d'en Biel Majoral oferirà un concert a base de tonades i romanços

amb un acompanyament instrumental més complet del que és habitual en aquest grup. Pensam que pot esser un acte interessant.

## L'AJUNTAMENT INFORMA

### NORMES SUBSIDIÀRIES

Finalitzats els treballs d'el·laboració de les normes subsidiàries del municipi d'Algaida en un grau de desenvolupament que permet formular els criteris objectius i solucions generals del planejament, en compliment de l'acord plenari de cinc de Maig últim i de l'article 125 del Reglament de Planejament, s'obre un període d'informació pública de TRENTA DIES, comptats des de el dia següent al de la inserció del present anunci al B O C A I B, durant els quals podran formularse suggeriments i alternatives de planejament per part de corporacions, associacions i particulars

LLOC: SALÓ DE SESSIONS DE LA CASA DE LA VILA

HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 14 HORES  
DISSABTES DE 9 A 13 HORES

### CEMENTERIS

Volem recordar breument quines son les principals directrius a seguir en quant a la utilització de les instal·lacions mortuòries dels diferents cementeris del terme:

-L'enterrament no es farà sino una vegada transcorregudes 24 hores desde la mort del difunt

-El trasllat al cementeri del difunt es notificarà a l'Ajuntament, així com la tomba i el níxol destinat a acollir-lo

-En quant al traspas de les restes mortals del níxol a l'ossera, també es preceptiu notificar-lo a l'Ajuntament, per tal de poder duir el control exhaustiu a que obliga el reglament sanitari sobre policia de cementeris

## L'AJUNTAMENT INFORMA

### AMPLIACIÓ DEL TERMINI DE COBRAÇA EN PERÍODE VOLUNTARI DE L'IMPOST SOBRE VEHICLES DE TRACCIÓ MECÀNICA

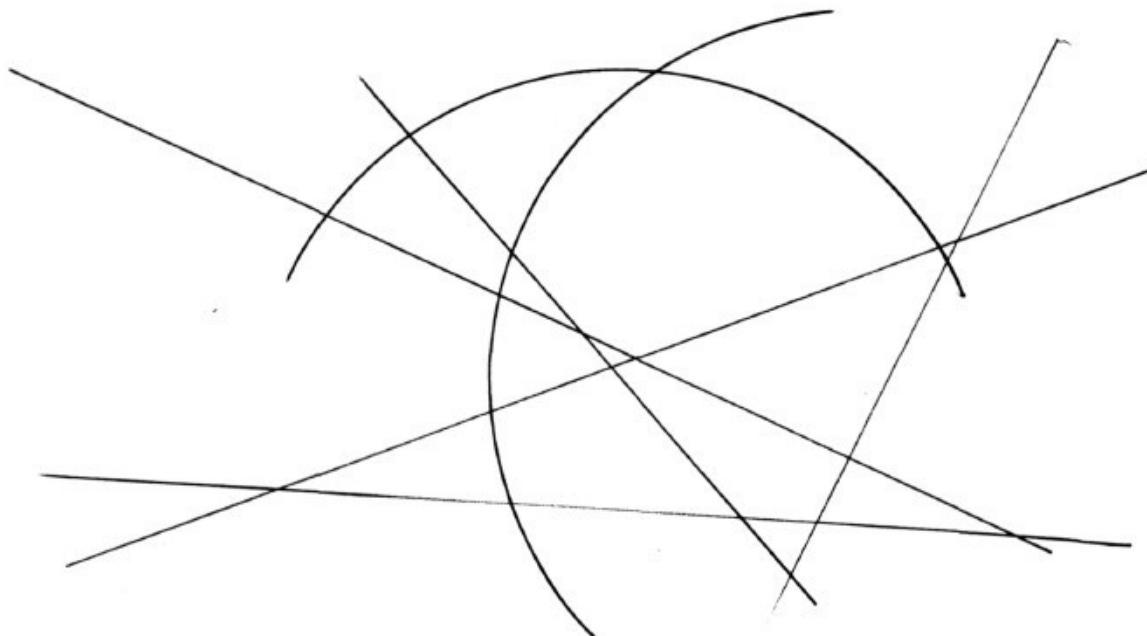
Per tal de possibilitar que tothom pugui pagar el tiquet del seu cotxe sense recàrrec, i donades les dificultats administratives amb les que ens trobarem al principi del període de cobrança, l'Ajuntament ha decidit ampliar dit període fins el proper dia 15 de Juny. Una vegada agotat el període voluntari s'aplicarà el recàrrec habitual

### PROPOSTA A LA CONSELLERIA E SANITAT D'ADSCRIPCIÓ DE PINA AL CENTRE DE SALUT DE SINEU

L'Ajuntament Plenari a proposta de la comissió de sanitat, considerant que l'adscripció de la població de Pina al P A C de Lluçmajor a afectes de urgències presenta problemes, donada la distància al dit municipi en comparació a la possible adscripció al P A C de Sineu, acordà sol·licitar de la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social l'adscripció de la població de Pina, a efectes d'urgències, al Punt d'Atenció Continuada de Sineu

### FIXACIÓ DEL DIA DE MERCAT A PINA

L'Ajuntament Plenari a proposta de la comissió d'Administració i Hisenda acordà per unanimitat fixar el dimarts com a dia de mercat a Pina, establint-se a la Plaça els matins, i distribuint-se els llocs de venda per ordre d'arribada al mercat





# EL RACÓ DE LA GLOSA

L'activitat dels glosadors algaidins no té aturall.

D'una banda, en **Jaume Juan "Toledo"** ha guanyat el tercer premi del IV Concurs de la Glosa organitzat pel diari Última Hora, amb la composició "Quina berenada!" que podeu llegir al marge. Si la trobau curta, no li faceu cap retret, al bon amic d'en Jaume, perquè el certamen era pensat per a gloses breus, d'un màxim de vint versos.

El lliurament dels premis va tenir lloc durant la II Diada de la Glosa celebrada fa un parell de setmanes a Lluçmajor, en la qual tengueren una participació destacada, no podia ser de cap altra manera, els nostres glosadors. Primer, hi va haver un recital de gloses preparades amb els principals glosadors de Mallorca, on també prengueren part els al·lots i joves dels col·legis llucmajorers. Més tard, el vespre, els glosadors Jaume Juan i Climent Garau, d'Algaida, Pau Ferrer de Pòrtol i el menorquí, però resident a Mallorca, Guillem Janer entaularen una bona glosa de picat.

I perquè no quedeu endarrer de llegir una glosa llarga, us oferim la següent del també amic nostre i vostre **Climent Garau**.

## QUINA BERENADA!

Tòfol:

Trob que vas molt acabat,  
quasi vas de jonellons.  
No deu ser mal de ronyons,  
em sembla debilitat.  
De popes no en vas sobrat,  
quasi et cauen es calçons.  
Posaria messions  
que avui tu no has berenat.

Feliu:

Escolta, si detalls vols  
de sa meva berenada:  
M'he menjat una panada,  
un bon tros de sobrassada  
i un almud de caragols.  
Per dolç, un plat de bunyols,  
deu o dotze robiols  
i una disforja ensaïmada,  
tan grossa i tan gruixada  
que no l'haurien tapada  
amb tres o quatre llençols.

## Un cas ben llastimós

Quan jove jo vaig esser  
tenia il·lusions  
per posseir bons braons  
en feina dedicar-me;  
treballava de dever,  
de dia i també de nit,  
tenia bon esperit  
a fondo per llançar-me.

Terres jo no compraria  
i casa pel meu estar;  
sa meva dona em donà  
dos fills i també una filla;  
a tots escola daria,  
també bon manteniment,  
a tot el meu sofriment  
cap moment renegaria.

Es temps mos va anar passant  
i sa meva dona morí;  
els fills me varen fugir;  
jo los vaig anar ajudant  
en es compte posant  
riquesa per jo suada,  
es treball i sa panada  
l'han anada oblidant.

Aguantant en penitència  
aquell treball tan feixuc,  
des fills sent jo es remuc  
de dur-me a sa residència;  
fa nosa meva presència  
i tot ho faig esguerrat;  
som vell, també mal mirat  
passant un món d'inclemència.

Per què s'ha de desvetlar  
un pare pels seus bons fills,  
sofrir-los quan són petits  
que no-res los va faltar?  
Atipar-los de menjar  
i fer-los anar ben vestits;  
guardar-los de tots perills  
i gens de pena passar.

Mai no m'ho vaig esperar  
aqueixa grossa sorpresa,  
estudiant s'endemesa  
de dins ca meva sobrar;  
pensar per dur-me a tancar  
a dins una residència,  
aquesta és sa sentència  
que de fet puc esperar.

Degut als molts anys que tenc  
amb ses forces agotades,  
braços i cames danyades  
degut als molts sofriments;  
els fills no tenen present  
lo molt que per ells lluitava;  
jo tot treball acceptava  
per no faltar aliments.

Es temps de ma joventut  
sa gent major s'adorava  
perquè s'estudiava  
seu treball reconegut;  
havia fet el seu gust  
de deixar-nos casa i terra;  
havia estada una guerra  
fent tot quant 'via pogut.

Sa nova societat  
que de fet mos ha venguda  
ha canviat s'estructura  
dins un ordre perversat;  
s'ha perdut sa pietat,  
s'honra i sa vergonya;  
se desitja sempre ronya  
en es davant i veïnat.

És un mal que no té cura  
lo que avui mos succeeix;  
des modo que es procedeix  
es bony s'infla i madura;

s'ha pujat a una altura  
que no se pot aguantar;  
sa bondat sucumbirà  
a davant sa maldat pura.

Els governants es primers  
enganant sa població;  
en tot cerquen fermar-lo  
per treure gros interès;  
no en tenen mai de demés  
des duros que fan pagar;  
cap d'ells no sol mai quebrar  
muntant palaus i xalets.

Aquell homo que tengué  
esperit d'economia  
i doblers ell estalviaria  
per si els hagués de mester;  
això ja no ho pot fer,  
el duen ben controlat,  
es duro que ha suat  
li treuen des seu paner.

A davant aquest procés  
que de fet mos ha vengut  
ningú avui viu a gust,  
tot mos surt a s'enrevés;  
estaran molt bé es vells  
si no los lleven sa paga;  
d'això ja se ne parlava  
sa gent des nostro Congrés.

Una corda cercarà  
sa gent que ja n'és major  
per fer-se sa funció  
per ell poder-se penjar;  
es gastos no pot pagar,  
es fill ja el treu defora,  
li crida també sa nora  
que no li vol dar es menjar.

A quin punt ha arribat  
aquest do de sa cultura!  
Sa persona que és sabuda  
cerca dur tothom fernet;  
es fet està demostrat  
estafant mils de milions;  
es duro té un gust dolç  
que tothom ha engatat.

# NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL



-Dia 18 de juny, a les 21'30 h, hi haurà una xerrada amb projecció de diapositives i vídeo a càrrec de Coloma Julià, de l'Obra Cultural de Lluçmajor, i de Josep Secci, de l'Obra Cultural de l'Alguer, sobre quina és la situació

lingüística en aquesta ciutat de l'illa de Sardenya, una illa dins una illa, ja que, com sabeu, s'hi parla una bella modalitat de català que tendreu oportunitat d'escoltar gràcies a la conversa d'en Josep.

aquí teniu aquesta magnífica perspectiva de les cases de Mossa, al començament de la passada excursió, quan donàrem la volta al Puig Roig. El Coll dels Ases queda tapat pels núvols baixos amenaçants, que no arribaren a descarregar cap gota.



Excursionistes al Pas de Sa Claveguera pels voltants del Puig de N'Alí.



Com cada any, celebrarem la Festa del Llibre amb una paradeta a Plaça que oferia una variada mostra de llibre en català.



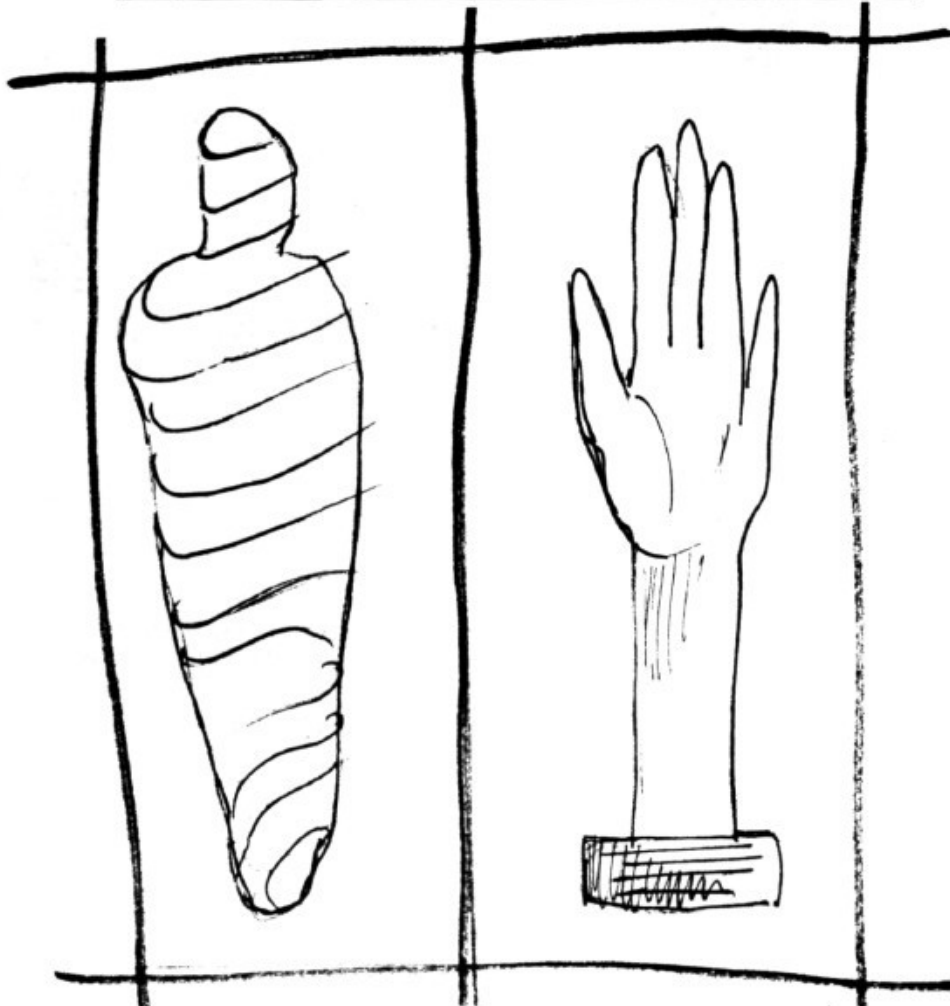
# IN-CORRUPTES

**E**n aquest país els únics que són incorruptes són els morts, des de l'inefable braç de Santa Teresa fins a l'innombrable sèquit de sants o assimilats que romanen, esperant el judici universal, en esglésies, monastirs i llocs per l'estil. Definitivament, som diferents! Ja ho deia el Fraga!

**E**ls egipcis ho tenien clar, i varen fer de la mòmia un fet nacional. La mòmia és una figura molt extesa i molt important. Perpetua la in-corrupció (encara que sense vísceres, que descansen en els vasos canònics).

**R**esumim: s'ha de ser un mort santificat o mòmia per tal d'arribar a la categoria d'incorrupte. Els altres són uns vius. I ben vius!

**VATMÒMIA**



# MOVIMENT DEMOGRÀFIC FOTO ANTIGA



Tomàs Vila Janer. Va morir  
dia 3 d'abril a l'edat de  
86 anys.



Antoni Andreu Gelabert.  
Morí a Pina dia 11 d'abril  
als 62 anys.



Bernat Vich Rafael. Ens  
deixà dia 8 de maig als  
87 anys.

Catalina Pou Oliver. Morí  
dia 16 de maig a l'edat  
de 90 anys.

Antoni Salas Capellà. Va  
morir dia 23 de maig als  
75 anys.



Aquesta fotografia correspon a l'es-  
cenificació d'un bateig que es va fer  
a Ses Escoles durant el curs 1953-54  
a la classe de Da. Joana. Els protagonis-  
tes són (d'esquerra a dreta): Pep Vaquer,  
Toni Valent, Miquel Fiolet i una nina  
no identificada. (Suposam que es va  
traslladar a viure a Ciutat poc després).

UN CONTRACTE D'ARRENDAMENT DE PASTURES I BESTIAR A LA POSSESSIÓ DE LA TORRE D'ALGAIDA A L'ANY 1481.

Octubre. 6. 1481. Algaida.

En Burguès Burguès, cavaller, propietari de la possessió d'Algaida dita la Torre lloga les pastures, set-centes ovelles i tres-centes trenta cabres durant cinc anys començant a contar per la festa de sant Miquel a Anthoni Sastre. Anthoni Sastre, fill del primer, i Mateu Isern sota les següents condicions:

- Mantenir l'embardissat de la finca i deixar-lo en bones condicions en acabar el lloguer.

- Vigilar els robatoris a les garrigues de la finca la llenya de la qual no poden fer servir ni els llogaters; únicament poden servir-se'n per la cabana, evitant tallar, això sí, mosqueres i ullastres.

- Sis anyells i sis cabrits primerencs cada any.

- Cent fogasses d'ovella.

- Cent sous per cada centenar d'ovelles i de cabres.

- Cinquanta lliures exclusivament per les pastures.

- Nodrir cada any cent anyelles i cinquanta cabrides i tenir-les ben senyades.

- Obligar al senyor la llana a compte de la pensió anual tant de les pastures com del bestiar.

- Facultat de ser comprador de la llana al for de la plaça.

- Mantenir l'hivernada de les vaques del senyor.

Foren testimonis en Ludovic Umbert, Ciutadà, i en Pere de Guatuers, mercader de Mallorca. Ho signa també en Gabriel Verger, exactor dels Jurats i en Joan Sala, escrivà de Mallorca.

TRANSCRIPCIÓ DEL DOCUMENT:

Nós, Burguerius Burguès, miles, ex una et Anthonius Sastre<sup>1</sup> et Anthonius Sastre eius Ffilius ac Mateus Isern, villa d'Algayda habitatores partibus ex altera Grat ...<sup>2</sup> per arrendamento onium et caprarum infra scripto facimus et ffirmamus capitulo que sequuntur per nós concorditer ordinata tenorum sequentum:

Primerament yo dit Burguès Burguès arrendo a vosaltres n'Anthoni Sastre e<sup>3</sup> #fill#<sup>4</sup> e Anthoni Sastre fill vostre e Matheu Isern de la parròquia de Algayde las pasturas de la mia pocessió appellada la Torra en lo terma de la parròquia de

<sup>1</sup> Interliniat nom i cognom.

<sup>2</sup> Interliniat il·legible.

<sup>3</sup> conjunció interliniada.

<sup>4</sup> A l'original ratllat.



Algayda scituada, ab los bestiars qui en aquella son, ço és, de setcentas ovelles e CCCXXX cabres en la fforma sagüent lo qual arrendament ffas a temps de sinch anys los quals han comensat a comptar la f festa de sant Miquell prop passada.

Item per pacte entre nós convengut vosaltres dits Anthoni Sastre, son ffill, e Matheu lsern, sereu tinguts tenir en condret la bardissa o bardissas que són en dita pocessiò per deffenciò dels blats o bestiars e acabat lo temps de dit arrendament dexar las ditas bardissas bonas e condretes.

Item som de acordi que no pugau tellar ne ffer tellar a algú lenya ne ffer ne permatre ffer carbó e cenra en la dite pocessiò ans per pacte siau tinguts de gordar e ffer gordar e deffensar las garrigas de la dita pocessiò que algú noy f fassa dan e si dan nigú si ffeya ab cabuda e voluntat vostra o de alguns de vosaltres o de vostres missatges e companys dins lo dit temps siau tenguts dar rahó a mi dels dits dans donant-vos ffacultat de ffer lenyas per servitut de la cabana exceptat no talleu ne tellar pusquau mosqueres ne ullastres.

Item vull siau tinguts cascun any durant lo dit arrendament donar-me<sup>6</sup> sis anyells e sis cabrits, ço és, tres anyells a carnestoltas e tres a pascho dels primarenchs. Los cabrits vull que sien de casull<sup>6</sup> dels primarenchs en totemps e tornades que per mi seran elegidas e R per sats (sic) no encasullaveu.

Sian tinguts donar-ma dits cabrits de garriga dels primarenchs lo torn que per mi será elegit e més sereu tinguts donar-ma per cascun any durant lo dit arrendament cent ffogasses de ovella de las primarenques.

Item som de acordi que per cascun any durant lo dit arrendament ma doneu e pagueu e donar e pagar siau tinguts de totes les dites ovelles e cabres cent sous per cascun centanar axí de ovelles com de cabres.

Item ultra la dita penciò e cosas demunt dites me dareu e paguareu per cascun any durant lo dit arrandament per las pasturas de la dita pocessiò axí de cabres com de ovelles sinquante liures.

Item sereu tinguts nodrir<sup>7</sup> en lo dit bestiar, ço és, en les ovelles cascun any cent anyelles de las primaranques e en les cabres sinquante cabrides e sian tinguts #en la#<sup>8</sup> axí en dites ovelles com en dites cabres menar<sup>9</sup> lo senyal net<sup>10</sup> de

---

<sup>6</sup> Verb i pronom interliniats.

<sup>6</sup> No en sabem el significat.

<sup>7</sup> Infinitiu interliniat.

<sup>8</sup> Ratllat.

<sup>9</sup> l'infinitiu està situat en el marge lateral dret del manuscrit.

orella e<sup>11</sup> de alquitrà, tal com vuy lo dit bestiar se mena.

Item som de acordi que le lane de las dites ovelles me sia obligada en nom de precari per la pensió que cascun any ha haver axí de las pastures com del bestiar, la qual penció cascun any ma pagareu a XV de maig portade en Ciutat o #de#<sup>12</sup> en<sup>13</sup> aquell loch qui per mi serà elegit.

Ultimadament som de acordi que yo hage ffacultat cascun any de aturar-me #lane#<sup>14</sup> la llana de las dites ovelles al ffor de la plassa.

Item me atur la ynvernade de les vaques e que vosaltres dits siau tinguts a despeses vostres guardar-les-me cascun any durant lo dit arrendament fins per tot lo mes de febrer.

Quare nos dicte partes renunciantes exceptioni premissorum sic non gestorum promittimus altera pars nostrum alteri ad in vicem et vicisim predicta omnia et singula attendere servare et complere et non contrafacere obligado vicisim altera pars nostrum alteri #omnia bona nostra#<sup>15</sup> videlicet ego dictus Burguesius omnia bona mea et nos predicti Antonius pater et ffilius ac Matheus Isern nos personaliter et omnia bona nostra et cuiuslibet nostrum insolidima nomine depositi et comande ... large et et legi de principali et fforo et cum pedagio quinque solidorum et fferiis et large.

Testes honorabilis Ludovicus Umberti, civis, et Petrus de Guatuers, mercator maioricensis in quorum presencia ffirmarunt Burguesius Burguès et Anthonius Sastre, pater item firme dicti Mathei Ysern qui firmavit VII novembris anno predicto. Fuerunt honorabiles Michael de Pachs, miles, et Johannes Sala, scriptor. Item firme dicti Anthonii Sastre, filii, qui firmavit XVIII novembris anno predicto. Firmarunt Gabriel Verger exactor iuratorum et Johannes Sala scriptor maioricensis.

ARM. Prot P-373. f. 92-93v.

*Aprofitam la presència a les planes d'aquesta revista per agrair a Don Antoni Sastre de Sa Torreta l'amabilitat que ha tengut d'aclarir-nos que l'alqueria BUTIBALANSI, de la qual presentàrem un inventari al suplement de ES SAIG núm 6, octubre de 1993, estava formada per FORMIGUERA, SON REUS i CABRERA.*

*Voldriem aprofitar també aquestes ratlles per corregir un error de transcripció epigràfica que vàrem cometre a l'article "Summa Epigraphica Ecclesiae Algaidensis", Es Saig núm 146. Febrer de 1993. Concretament la làpida que numeràrem amb el 25 ha de dir: AQUEST CARNER ES DEN BERNAT REUS E DELS SEUS.*

GABRIEL BIBILONI TROBAT.

<sup>10</sup> Adjectiu interliniat.

<sup>11</sup> Conjunció interliniada.

<sup>12</sup> Ratllat.

<sup>13</sup> Interliniat.

<sup>14</sup> Ratllat.

# AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA D'ALGAIDA



FOTOGRAFIA DE JAUME CAPELLA VILLALONGA



# SES ESCOLES

## Els infants de 2 anys de les Escoles d'Algaida i Montuïri anaren d'excursió a l'aeroport

El passat 10 de maig, a les 9.45 h del matí, ens recolliren amb un autocar els infants de 2 i 3 anys de l'Escoleta de Montuïri, acompanyats de les seves mestres. Ens presentàrem uns als altres i partírem cap a l'aeroport.

Quan hi arribàrem, ens varen rebre dues al.lotes que ens acompanyaren tot el matí. Visitàrem els bombers i berenàrem amb ells. Després, seguirem per les pistes fins arribar a l'avió, hi pujàrem, varem seure a les butaques i ens obsequiaren amb caramels i, tots més contents que ningú, davallàrem de l'avió, ens fotografiàrem tots plegats i seguirem.

Després anàrem al Parc de la Mar; a Ses Voltes, hi dinàrem i jugàrem fins que fou l'hora de tornar.

A les 3.45 h de l'horabaixa arribàvem a Algaida, ben cansats però molt contents. Fou una diada molt agradable!



## S'HA MORT ES CA D'EN TÒFOL

Quan vaig trobar en Tòfol, tot d'una vaig veure que n'hi havia passada qualcuna de molt grossa. Tenia els dos ulls ben inflats i vermells com unes magranes. -Tòfol, quina guerra t'ha picat, avui? -Cap guerra ni una. Lo que em passa és que fa un parell de dies que es va morir es meu canet. Segur que te'n fotràs de jo, però de llavors ençà bram com una magdalena. Ho cont a tothom que trob, i com més ho cont, més plor, més pena tenc. Me'n diuen de tot color: Jesús, per un ca! No hi ha per tant. Ja en compraràs un altre. Com si jo pogués substituir es meu Nan! Altres me diuen: No et preocupis; ja et passarà. I jo els dic: Sí, segur que em passarà, com en aquell gat que es va quedar embadalit mirant una dona lletgíssima i li va dir: Feia. Ella li va contestar: Borratxo. I ell va replicar: Sí, però a jo me passarà.

Contava sa història a un cosí meu i quan me'n vaig adonar, plorava. No pel meu ca, sinó per un que en va tenir fa molts d'anys i que també se li va morir. Un altre parent em va dir: Quan es va morir es meu ca, vaig sentir més pena que quan es va morir mumare. Jo no dic que tengués més pena, però sí que per ventura em va deixar un buit més gros.

Ja sé que per tots es que tenen un ca, aquest és o era es millor de tots, es més llest, es més viu, es més intel·ligent, feia això, allò o lo altre. Jo no vull sebre lo que fan o lo que feien els altres. L'únic que sé és lo que feia es meu. Era molt petit quan un pastor el va regalar al meu fill gran. Tan menut era que el va dur a ca nostra dins el butxacó de s'americana i només guaitava un caparrí com un albercoc. De tot això ja fa catorze anys. Tan petit era que li posàrem de nom Nan. I per fer-lo més petit, sempre li diguérem Nani.

Quan es va fer més grandet, un dia ens temérem que era esclavó, només tenia un senyal. Però no en férem gaire cas. I menys en fa fer ell, ja que va tenir molts de canets petits. Era molt vital, molt actiu. No parava mai i més d'una vegada ens donà uns bons sustos per sa partiguera que tenia. Se n'anava aviat, aviat, amb un caminar molt seu, remenant es cul com una fadrineta jova. Però sempre, prest o tard, tornava. Si feia qualche dolentia i el renyàvem, s'arrufava i et mirava amb uns uions, com si demanàs perdó.

Els diumenges, quan ens havíem d'anar al camp, ja ho sabia. No es movia de devora noltros ni de devora sa porta des carrer. Li posàvem es collar i li dèiem: Au, fes un bot. I pegava uns bots talment si tengués molles en es peus, com aquella pel·lícula d'un senyor que va inventar una goma que es posava a ses soles de ses sabates i que es deia goma-bol, i que feia botar tant com un volia. fa devers un any que, a poc a poc, va anar perdent força; ja no anava tan espavilat. Tenia poca vista i sentia poc. No fugia tant com abans i jeia molt més. Això són els anys, dèiem noltros. Es pèl de damunt s'esquena li va tornar aspre i raro. Tenia més fam que un lladre: no estava mai sadoll. A veure si té sucre? em deia sa meva dona. Sa qüestió és que es dilluns va venir amb jo a foravila. Es va ajeure dins sa cuina i en tot es dematí vengué allà on jo era més de quatre vegades. Venia daixodaixo; s'aturava i me mirava i quan jo li deia Com anam, Nan? ell remenava sa coeta i un poc es cap amunt i avall, com si digués: Com anam? I que no ho veus que no va bé?

Quan arribàrem a ca nostra, va tenir com uns calfreds. va fer estiraments amb ses cames de darrera i es va treure es dinar. L'endemà, a primera hora, el veig dur a cas menescal, i casi ja no podia caminar. Es manescal li va mirar sa febre: no en tenia. Li va fer una radiografia, que va sortir normal. Devers catorze anàlisis de tot color, i tot estava bé. A veure si se'ns morirà en perfecte estat de salut! A la fi va trobar a sa sang moltes més cèl·lules blanques de ses que pertoquen. I això què vol dir? Que, a part o banda, té una inflamació molt grossa. Idò ja pot dir lo que lo hem de fer. Què pensa vostè, d'això? Si és lo que em pens, poques coses li podem fer; perquè crec que sa inflamació està a unes glanduletes per damunt es ronyons, que es diuen suprarenals, i si a un animal jove ja és delicat, en aquesta edat casi no té remei. Li posarem sèrum i veurem què passa. Li va posar una agulla de plàstic dins una vena de sa cama i tot lo dematí li posàrem sèrum, mesclat amb altres medicines. Me va mostrar com es feia i s'horabaixa, a ca nostra, n'hi vaig posar més. Com més anava més malament se'l veia. Bevia molta d'aigo, però no li aguantava dins es seu cos.

Es dimecres dematí me'n vaig anar a foravila i el



vaig deixar dormit dins sa seva senalla. Prop de les tres i mitja de s'horabaixa, venguerem sa dona i un fill meu amb es Nan mort. Me contaren que devers mitjan dematí es va aixecar, se'n va anar a sa galeria i es va ajeure al sol. S'anava mudant de lloc a mesura que es sol corria, com si anàs perdent sa calentor de sa vida. Prop des migdia, va fer un petit estirament i ja no es va moure més.

L'embolicàrem emb sa seva flassada i el posàrem dins un clot de terra, devora un pletó, allà on havia passat tantes bones estones. I perquè sa salvatgina no el molestàs, li posàrem un caramull de pedres ben compostes; després en vaig trobar una de plana, com si fos una làpida, i amb una escarpra i un martell li vaig gravar sols tres lletres: NAN i quatre números: 1994.

NAN: jo sé que sa pena que ara sent em passarà. Només et puc prometre una cosa: que mai no t'oblidaré!

En aquest punt, i sense dir res, en Tòfol es va aixecar i se'n va anar. Encara no havia passat un minut quan va tornar entrar i digué: Com que m'has escoltat i no t'has rigut de jo, te regal aquest dibuix que vaig treure d'un retrat. Em va deixar aquest dibuix damunt sa taula i va partir cap baix. En es pocs segons em vaig adonar que des meus ulls sortien dues llàgrimes, grosses com gotes de roada, que, davallant a poc apoc per ses galtes, es perderen dins sa boca deixant pes camí una amarga estela de sal.

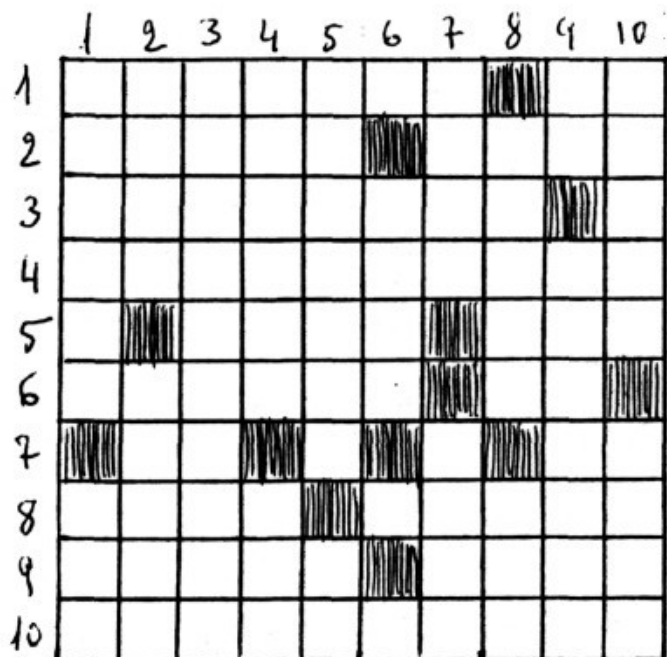
PERE JOAN OLIVER I OLIVER,  
MANESCAL

#### Solucions als mots encreuats

*Horitzontals:* 1. Mindona. em. 2. obeir. mató. 3. disharat. S. 4. estucadors. 5. S. -oili. nia. 6. torxes. ad. 7. pi. S. S. IV. 8. real. setca. 9. ornar. nius. 10. castanyola.

*Verticals:* 1. modest. roc. 2. ibis. òpera. 3. nestorians. 4. dibuix. lat. 5. oracles. Ra. 6. N. rais. S. N. 7. amad. seny. 8. atona. tio. 9. et. ridicul. 10. mossa. vasa.

# PASSATEMPS



**Horitzontals:** 1. Malnom d'Algaida. Forma pronominal. 2. Creure, sotmetre's. Brossat. 3. Ximpleria, doi. Sofre. 4. Persones que revesteixen parets, columnes, etc. amb una pasta de calç i pols de marbre. 5. Punt cardinal. Forma prefixada del mot ili (al revés). Fa el niu. 6. Atxes, ciris. Prefix que indica proximitat. 7. 3'1416. Sofre. Més sofre. Quatre. 8. Autèntic, cert. Accions, fets (al revés). 9. Guarnir, decorar. Amagatalls, resguards. 10. Castanyetes, esclafidors.

**Verticals:** 1. Humil, senzill. Pedra, mac. 2. Nom de diversos ocells de tarsos i bec llargs. Peça teatral literàrio-musical. 3. Nom d'uns heretges que defensaven que hi ha dues persones, divina i humana, en el Verb encarnat. 4. Apunt, disseny. Extens, dilatat. 5. Auguris, profecies. Divinitat egípcia. 6. Nitrogen. Títol donat al president del govern egipci. Punt cardinal. Altre punt cardinal. 7. Personatge de la dansa dels cossiers (al revés). Sensatesa, prudència. 8. Apunta, registra (al revés). tros de soca que es crema. 9. Forma pronominal. Risible, grotesc. 10 Osa, encaix. Marc, bastidor.

Els resultats dels mots encreuats els trobareu a la pàgina 19.

LQUANLART  
ALNCEDREY  
ALIJAHVAR  
ROGMUAEEE  
ERFIOLGAV  
RETPINUNO  
PRAPOEERR  
SUNRALERR  
ESALZINAA  
NTMENTIDG  
EAREVILOS

## Sopa de lletres

Es tracta de localitzar el nom de deu arbres de fulla perenne. Amb les lletres que sobrin llegireu uns versos de Josep Maria Llompart.



Solució a la passada sopa de lletres: Una vegada eliminats els deu sinònims de "famós", podeu llegir: "Fadrina dins Randa hi ha / que s'és arriscada a dir..."





**108.0 FM**  
**7è aniversari**

## **TITOIETA RÀDIO FA 7 ANYS**

Coincidint amb el 7è aniversari de Tитоieta Ràdio presentam a continuació 8 qüestions sobre els orígens, els objectius i la trajectòria de l'emissora municipal d'Algaida.

### **1.- Què és Tитоieta Ràdio?**

La ràdio municipal d'Algaida es defineix com una emissora pública de base, d'àmbit local, com un equipament comunitari més, a l'abast de tothom, sense distinció d'ideologia o procedència social.

El Centre Cultural d'Algaida és l'entitat promotora de Tитоieta Ràdio. Actualment aquesta associació cultural fa ús, en període de proves, de la futura freqüència municipal.

### **2.- Quins són els objectius de l'emissora municipal d'Algaida?**

Els principals objectius de Tитоieta Ràdio són els següents:

**-Promoure la comunicació a tots els nivells.**

La col.laboració ciutadana permanent i esporàdica suposa una important participació en el procés productiu de la comunicació la qual cosa permet una democratització real de la informació.

El mateix paper juga la participació esporàdica dels diferents grups i associacions de la localitat que representa una garantia de pluralisme.

La ràdio municipal d'Algaida pot esdevenir un magnífic eix de confluència i d'agregació social. Aquesta circumstància suposa una important dinamització social i cultural del municipi.

**-Informar del que succeeix a la localitat. Fer front a la desinformació sobre les qüestions locals amb un mitjà de comunicació a l'abast de tothom.**

Una de les necessitats més sentides que han donat vida a les emissores municipals fou la demanda d'informació local. Aquest tipus d'informació és sistemàticament exclosa dels gran mitjans de comunicació. Les notícies generades a l'àmbit local només entren en circulació si representen la desviació o l'espectacle i normalment distorsionen la realitat a la qual fan referència.

La descentralització de la informació, la necessitat dels municipis de tenir un mitjà propi de comunicació que faci un servei públic i que no respongui a interessos comercials ni a l'ànim de lucre, són els elements diferenciadors i definidors de les ràdios municipals. L'emissora municipal d'Algaida pretén contribuir a fer front a la manca d'informació posant la ràdio a l'abast dels ciutadans, les entitats i institucions de la localitat. La ràdio és un mitjà de comunicació àgil, directe, immediat que respon perfectament a les necessitats informatives dels oients.

**-Contribuir a un esplai comunitari. Intentar cercar el sentit lúdic de la comunicació. Estimular la vida sòcio-cultural de la localitat.**

L'emissió regular d'informació, de les notícies de caràcter municipal, les activitats de les entitats i associacions etc afavoreix la participació dels ciutadans en la vida sòcio-cultural de la localitat.

La col.laboració de la ràdio municipal amb altres organismes, institucions, escoles, associacions, implica directament als ciutadans en la realització d'activitats i a l'intercanvi d'experiències. La ràdio municipal d'Algaida pretén potenciar la participació ciutadana, sobretot, dels més joves. L'emissora municipal pot convertir-se també en un taller radiofònic per iniciar-se dins el món de la comunicació. D'aquesta manera, es fomenta la creativitat i el sentit de responsabilitat dels joves.

**-Esser una eina d'expressió creativa.**

Per les seves especials característiques les ràdios municipals poden esdevenir uns perfectes laboratoris d'experimentació radiofònica. La ràdio municipal pot obrir noves fórmules dins la comunicació doncs no té perquè estar mediatitzada pels interessos comercials.

**-Impulsar la normalització lingüística de la llengua catalana.**

L'emissora municipal d'Algaida pretén utilitzar preferenment la llengua catalana, i així col.laborar decididament en el ple compliment de la Llei de Normalització Lingüística de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, aprovada per unanimitat pel Parlament Balear el dia 29 d'abril de 1986.

### **3.- Quan va començar emetre Titoieta Ràdio?**

Titoieta Ràdio, començà a funcionar el mes de maig de 1987. En un principi com emissora lliure, encara que molt aviat es vinculà a l'Ajuntament.

T.R. ha estat fins ara gestionada per una associació cultural sense ànims de lucre, fent ús, en període de proves, de la futura freqüència municipal mitjançant un conveni amb caràcter provisional.

### **4.- Com és l'actual programació de l'emissora local?**

Actualment, Titoieta Ràdio emet una mitjana de 25 hores setmanals de producció pròpia. Gairebé la totalitat de les emissions es realitza en català.

L'eix central de la programació és un magazine de llarga durada que fa esment preferentment a les qüestions de caràcter local i comarcal. Al mateix temps, és destacable l'emissió d'una sèrie de bolletins de notícies locals. Els serveis informatius de l'emissora ofereixen un resum de l'actualitat del municipi. El contingut dels bolletins es complementa amb altres informacions de servei públic (agenda, avisos, telèfons d'interès etc...). La programació de Titoieta Ràdio inclou, també, espais de difusió cultural i altres programes específicament musicals.

Paral·lelament a la programació habitual, Titoieta Ràdio realitza programes amb la col·laboració d'altres institucions i entitats. Cal destacar la realització conjunta de diferents espais radiofònics amb els Serveis Socials i el Servei de Promoció Econòmica de la Mancomunitat del Pla. En aquest sentit, els darrers anys s'han duit a terme una sèrie d'activitats conjuntes amb el Col·legi Públic Pare Pou i amb altres agrupacions del municipi.

L'emissora d'Algaida ha estat la capdaventura en la producció de programes per la resta d'emissores locals de Mallorca. T.R. manté relacions amb l'organisme que agrupa a les emissores municipals de Catalunya (EMUC). Actualment col·labora periodicament amb Ràdio Ciutat de Badalona. Finalment cal afegir que Titoieta Ràdio emet diferents programes especials en consonància amb l'actualitat informativa i la realitat local, incloent-hi, també, retransmissions en directe d'alguns actes i esdeveniments.

#### **5.- Qui són els promotors de les emissions?**

Un grup d'aproximadament 30 joves és el que té cura, de forma desinteressada, de la gestió de l'emissora i de la producció dels programes. A més, és destacable l'existència d'un important nombre de col·laboradors ocasionals.

#### **6.- Escolta qualcú Titoieta Ràdio?**

L'audiència estimada de Titoieta Ràdio a la vila d'Algaida és de l'11 per cent. Aquesta xifra inclou només els oients que escolten l'emissora municipal de forma regular. El percentatge arriba a un 53 per cent a l'hora de comptabilitzar els oïdors ocasionals. Les dades foren obtingudes mitjançant una enquesta telefònica realitzada entre els mesos d'octubre de 1991 i maig de 1992. (sobre un total de 3177 persones). Titoieta Ràdio es pot escoltar també a altres zones de Mallorca.

#### **7.- Qui paga les despeses?**

Durant els darrers 7 anys, els responsables de Titoieta Ràdio han duit a terme de forma continuada una intensa promoció de l'emissora municipal. S'insisteix especialment en fer conèixer les activitats i els continguts de les emissions a través dels mitjans de comunicació. L'emissora d'Algaida és finançada mitjançant una petita subvenció de l'Ajuntament i de la venda directa de diferents productes promocionals (camisetes, xandalls, carpetes, adhesius, etc). L'estiu de 1993 va obrir temporalment una tenda pròpia, la "Titoieta-boutique".

### 8.- Quines altres activitats promou T.R?

Titoieta Ràdio, duu a terme, de forma paral·lela a les emissions radiofòniques, un conjunt d'activitats de tipus lúdic-cultural. Per exemple el "Sopar Concurs de Receptes Preparades", la festa "Puja, puja a l'avió" i "El fogueró prohibit". També ha realitzat campanyes com la de "Cre-a-cció", demanant una major participació dels ciutadans en la vida cultural de la població. Titoieta Ràdio també ha promogut la formació d'un fons fotogràfic local i ha muntat l'àudio-visual "Imatges d'Algaida".

La preocupació ecològica s'ha reflectit en accions com la "Marxa Ecològica a Castellitx" per la recollida de fems, brutor i deixalles de les voreres dels camins.



La pancarta del setè aniversari de Titoieta Ràdio. (foto de J.Pou)

## TITOIETA RÀDIO CONVOCA PER PRIMERA VEGADA EL PREMI SANTA ANNETA

El guardó està destinat a premiar una iniciativa, persona, entitat o grup que destaquï per la promoció i defensa de la cultura i la llengua catalana.

El grup promotor de Titoieta Ràdio ha decidit crear el premi Santa Anneta, coincidint precisament amb la celebració del 7è. aniversari de l'emissora local. El guardó Santa Anneta està destinat principalment al reconeixement d'una iniciativa, persona, entitat o grup que destaquï per la promoció i defensa de la cultura i la llengua catalana. També es tendran en compte altres objectius fundacionals de l'entitat que promou T.R. El nou guardó s'entregarà el pròxim estiu coincidint amb les festes patronals d'Algaida. L'atorgació es farà pública el 26 de juliol, festivitat de Santa Anna. Els promotors, col·laboradors i oients de Titoieta Ràdio poden presentar els seus candidats fins al 30 de juny.



## LA GRANJA PRESENTA EL SEU DARRER DISC "MEDICINA NATURAL"

El grup mallorquí visità Titoieta Ràdio convidats pel programa Xima-Xema.

Els convidats del fanzine radiofònic Xima-Xema del passat diumenge, 22 de maig, foren Guillem i Miquel; dos dels components del grup mallorquí LA GRANJA. Dues setmanes abans el quintet havia editat el seu nou L.P. titulat "Medicina Natural". El disc fou enregistrat a Madrid durant els mesos de gener i febrer d'aquest any als estudis "Torres de sonido". L'enregistrament s'efectuà amb la producció de Joaquín Torres. "Medicina Natural" és el treball més madur i perfeccionat del grup a causa del llarg període de temps que han tengut per preparar-lo (més de dos anys). El darrer treball discogràfic de LA GRANJA presenta importants col·laboracions, com la de Javier Andreu (La Frontera), la de Tito Duarte i la d'Augusto Alguero junior.

Els dos components de LA GRANJA feren un complet repàs al disc i als esdeveniments que envolten la sortida al mercat del nou treball. Cal remarcar que comentaren l'existència d'una greu crisi discogràfica: "NO SE VENEN DISCS". També parlaren del caràcter de les cançons que escriuen. Generalment es tracta de temes amb una lletra mesurada i una base acústica ben potent, com per exemple "Y si almenos", "Miss seguridad", i "Dias de resaca i rosas". Per altra banda cal destacar els que critiquen durament l'actual societat com "Feliz cabeza hueca" i "Medicina Natural".

LA GRANJA presentarà el nou disc a la península aquest mes de juny. Més endavant ho faran a Mallorca.



Guillem i Miquel de LA GRANJA foren els convidats del fanzine de T.R. XIMA-XEMA.



# Les nostres plantes



## sa ruda

La ruda, de les **rutàcies**, és una de les poques espècies, d'aquesta família, que es troben espontànies als Països Catalans. Les **rutàcies** es caracteritzen per la possessió de glàndules secretores productores d'essències a les fulles, les tiges, les flors i els fruits. Algunes de les espècies tenen interès en agricultura pels seus fruits (taronges, llimones, etc.), i d'altres, per la seva utilització en medicina popular, com és el cas de la ruda.



La ruda és una mateta de fulles compostes, perennes, de fins uns 80 cm d'alçada. A les nostres illes es troba principalment l'espècie *Ruta graveolens* L., encara que es poden trobar altres espècies del gènere *Ruta*. Floreix en la primavera i l'estiu, les seves flors són de color groc, amb el marge del pètal ondulat. Els seus fruits són en forma de càpsula. En el llenguatge de les flors la ruda significa repulsió, fàstic, ja que els enamorats, de la mateixa manera que utilitzaven flors, també es valien d'algunes herbes per a completar o fer més expressius llurs sentiments.



La característica principal de la ruda és la forta olor que despren tota la planta, d'una manera molt especial les fulles. El sabor de la ruda és lleugerament picant encara que queda emmascarat per la intensitat de la seva olor.

Les fulles contenen, a part de petites quantitats de resina, goma, etc, la rutina, un compost del qual deriven les principals virtuts que hom li ha atribuït. Per destil·lació en vapor d'aigua s'obté una essència líquida, incolora, a vegades groga, d'una olor intensa.

Aquesta planta per la seva olor intensa, fou una de les primeres espècies medicinals conegudes. Diuen de la ruda que són tals les seves virtuts, que hom diu que en té més de mil, que inclús protegia l'home de les forces del dimoni, i que juntament amb el romaní l'acompanya des del bressol fins a la tomba. Diu l'averany: casa on hi ha ruda, no es mor la criatura.

Malalt que no es cura amb ruda  
va dret a la sepultura.

La millor herba és la ruda  
que les herbes de prop seu ajuda.

Els usos medicinals de la ruda es dedueixen de l'acció del component més important: la rutina. Aquesta augmenta la resistència dels capilars sanguinis, evitant les hemorràgies. La ruda, a més, és rica en vitamina C, per tant la rutina s'ha emprat contra l'escorbut i per prevenir la rotura dels vasos sanguinis, per aquest fi és utilitzada en cirurgia ocular.

Però l'ús més freqüent i popular que se n'ha fet de la ruda ha estat la provocació de la menstruació o bé per augmentar-la en els casos d'insuficiència. A aquesta virtut es refereix aquesta dita popular: Si la dona sabés les virtuts de la ruda, aniria a cercar-la a la Lluna.

La ruda exerceix una acció sobre les fibres musculars uterines, i congestiona els òrgans de la pelvis. Aquestes accions

poden provocar l'avortament. Per aquest motiu ha estat relacionada, temps passats, amb pràctiques de bruixeria i se l'ha anomenada herba de bruixa, ja que es creia que les bruixes es valien de la ruda per a moltes de llurs males arts. La ruda en dosis altes és tòxica i pot provocar, inclús, la mort.

Altres virtuts de la ruda són: guareix de la ronya si es renta amb aigua bullida amb ruda i també guareix els penellons. Les seves fulles picades al morter deixen un suc que si es pren a culleradetes cura les angines.

La ruda també s'ha usat com a afrodisíac, encara que, segons el sexe, amb resultats totalment contraris: A l'home estingueix la luxúria i a la dona l'aviva.

Finalment la ruda és un gran amulet per a la sort. Diu el refrany:

La ruda  
porta ventura.

Qui té ruda,  
Déu l'ajuda.

Qui té ruda  
i se li mor  
se li acaba la sort.

**Jaume Jaume i Oliver**

ASSEMBLEA GENERAL DEL C. E. ALGAIDA

DISSABTE DIA 18 A LES 10 DEL VESPRE

A L'AJUNTAMENT

HI ESTAU TOTS CONVIDATS!

# ESPORTS

## FUTBOL

La temporada 93-94, pel que fa al futbol, ha acabat. Fent un poc de recompte, hem de dir que s'han complert els objectius, almanco des del punt de vista esportiu; altre tema és l'econòmic, que en parlarem després de l'assemblea.

Com deim, el primer equip ha acabat la lliga i només la derrota en el darrer partit davant S'Arracó l'ha privat de la quarta plaça (1-2) en un partit en què els nervis, la mala sort i l'àrbitre perjudicaren l'Algaida. De totes formes, molt bé per l'equip.

Els resultats darrers han estat:

Ferriolenc-Algaida 0-0  
Algaida-Port Sóller 1-0  
Cide-Algaida 0-2  
Algaida-Ses Salines 2-1  
At. Balears-Algaida 1-1

## FUTBOL BASE

La Directiva del C. E. Algaida, que és Gestora, de cara a les properes temporades planifica els equips inferiors amb la intenció de cobrir la totalitat de les edats dels nins que vulguin practicar aquest esport. La idea és inscriure els equips des de futbol I a Regional, o sigui des de 7 anys fins a aficionats.

Per tant, tots els nins i persones majors que vulguin col·laborar en aquesta tasca seran ben rebudes, tant practicant com ajudant els diferents equips que es formaran.

Resumim el que ha estat la lliga que s'acaba de cloure.

## Benjamins

L'equip dels més petits ha acabat la seva segona fase en sisè lloc de vuit

participants, però dins un grup que del primer al darrer tan sols hi ha tres punts de diferència. Això ho diu tot de la igualtat d'aquesta fase del sector de Manacor.

Villafranca-Algaida 4-1  
Algaida-Montuïri 5-3  
Porreres-Algaida 5-4  
Algaida-S'Horta 1-1  
Cardessar-Algaida 2-0

## Infantils

La màxima il·lusió dels infantils en començar la temporada era fer un bon paper, però la cosa es posà difícil ja que bona part de la competició es va anar el darrer de la taula. Per tant, acabar en el quart lloc de darrera és un mèrit a repartir entre els jugadors i els entrenadors, en Guillem i en Vidal. La Salle-Algaida 4-4  
Algaida-Manacor 3-2  
S'Horta-Algaida 3-3  
Algaida-Santanyí 1-2

## Cadets

Els més grandets també han fet una meritòria temporada malgrat anar dels últims; l'equip ha complert i a una sèrie de partits s'havien d'aconseguir millors resultats; de totes maneres, els jugadors han fet una lliga molt responsable i sobretot l'entrenador en Guillem Nicolau que ha fet una feina digna de tots els elogis. Gràcies Guillem "Palomo"!

## Assemblea

A principis de juny se celebrarà una assemblea extraordinària del C. E. Algaida que en el moment de redactar aquesta crònica encara no estava fixada. Ja veureu la convocatòria en els llocs de costum.

## ESCACS

El Club d'Escacs d'Algaida ha organitzat un



Equips del Bilbao i l'Algaida durant el torneig de Pasqua.



torneig de cara a les Festes de Sant Jaume.

Aquest torneig serà en la modalitat de partides ràpides.

Dins els Jocs Escolars hem de dir que la participació de Ses Escoles ha estat bona ja que sis jugadors han participat al Campionat de Mallorca una vegada classificats al torneig comarcal.

Al Campeonat balear només ha passat na Bàrbara Bibiloni; esperam que li vagi bé a les confrontacions a nivell nacional; na Bàrbara ja té experiència d'altres temporades.

Anim!

### VOLEI

Hem de dir que a l'hora de fer aquesta edició d'ES SAIG n'Andreu Gelabert amb els equips d'infantils i cadets disputen a Menorca el campionat de Balears de volei; en el pròxim número vos donarem compte dels resultats.

Els equips alevins de Ses Escoles han participat a les finals de Mallorca.

L'equip aleví A a Muro ha quedat en 3ª posició.

L'equip aleví B a Alaró ha quedat en una bona 2ª posició a les finals disputades.

Com cada any, el volei algaidí és capdavanter a Mallorca.

### CICLISME

El Club ciclista "A poc a poc" d'Algaida continua participant a la X Volta Pla de Mallorca amb un èxit total ja que l'equip, després de la sisena etapa, està fort i en Tomeu Ballester va segon a la classificació general.

Aquesta edició de la volta Pla de Mallorca, etapa rere etapa, està demos-

trant la bona preparació dels corredors del C.C. A poc a poc, ja que la lluita és constant a totes les etapes disputades.

Durant les dues primeres etapes l'equip d'Algaida va ocupar la primera posició per equips; després va passar a la cinquena per pujar una posició després de la quarta etapa, ara és quart.

Pel que fa a la classificació general:

1. C. Ferriol: 5h. 07.02
2. T. Ballester a 15" (A poc a poc)
3. T. Mulet a 16"

Recordam que els corredors del nostre club que participen a la X volta Pla de Mallorca són:

Tomeu Ballester  
Antoni Abrines  
Tomeu Salas  
Rafel Perelló  
Tomeu Ribas  
Joan Bauzá  
Gabriel Mas

Destacam la projecció del jove corredor Joan Nauzá "Batle" que promet molt dins el món del ciclisme.

### COLOMBÒFILA

El Club Colombòfil i Missetger d'Algaida dia 13 de maig amb un sopar de més de dues-centes persones en el transcurs del qual es feren entrega de trofeus i distincions d'aquesta temporada.

Hem de dir per la gent interessada pel món dels coloms que el club d'Algaida té 16 colomistes que competeixen regularment i si qualsevol té ganes d'entrar-hi només s'ha de posar en contacte amb Francesc Llamas Ribera, 4. T. 125278

Classificació temporada:

- Velocitat 145 Km (Eivissa)
1. 1ª Joan Miralles Perelló
  1. 2ª Francisca Capellà
  1. 3ª Francisco Llamas

1. 4ª Joan Miralles Perelló
1. 5ª Francisco Llamas
1. 6ª Joaquim Iglesias
1. 7ª Francisco Llamas
1. 8ª Francisca Capellà

General:

1. Francisco Llamas Ginard
  2. Francisca Capellà Mirall.
- Designats:

1. Francisca Capellà
2. Rafel Miralles Perelló

Velocitat 266 k. (Calpe)

1. 1. Francisco Llamas
2. 1 Francisco Llamas

Velocitat 294 km (Beniarres)

1. Joan Miralles Perelló
2. Joan Miralles Perelló

Velocitat 266 km (Calpe)

1. 2. Francisco Llamas
2. 2. Francisco Llamas

Velocitat 322 km. (Alacant)

1. Francisco Llamas Ginard
2. Joan Miralles Perelló

Mig fons 371 k. (Oriola)

1. 1. Francisco Llamas
2. 1. Joan Miralles Perelló
3. 1. Joan Miralles Perelló

Velocitat 262 k. (Benissa)

1. Joan Miralles Perelló
2. Servando Pérez Luque

Mig fons 371 k. (Oriola)

1. 2. Francisco Llamas
2. 2. Servando Pérez Luque
3. 2. Francisca Capellà

Velocitat 266 k. (Calpe)

1. 3. Francisco Llamas
2. 3. Joan Miralles Perelló

General velocitat:

1. Francisco Llamas Ginard
2. Joan Miralles Perelló

fondo 545 k. (Baza, Granada)

1. Francisco Llamas Ginard
2. Francisca Capellà Miral.
3. Joan Miralles Perelló
4. Francisca Capellà Mir.
5. Joan Miralles Perelló

Gran fondo 733 k. (Campillos Málaga)

1. Francisco Llamas Ginard

Colom més viatjat del club amb 11 amollades i 2260 km. recorreguts:

Francisco Llamas Ginard

JOAN TROBAT

# PINA

SÍQUIES, pols, renou, carrers tallats és la imatge que dona avui Pina amb les obres del clavegueram de les aigües brutes i netes. És el que hi ha i el que es veu a primera vista. Cal tenir paciència i resignació, dues virtuts molt importants i necessàries, i pitjor pels qui no les saben tenir. El món no es va fer en un dia, i de res o poc serveix queixar-se i posar-se nerviosos, perquè tanmateix no s'arreglarà res; per posar les coses bé moltes vegades abans s'han d'espenyar. Per tenir les comoditats de l'aigua corrent és precis primer espenyar els carrers i fer tot aquest malaveig, perquè, que sapiguem, no hi ha altra manera de fer-ho Deixem fer feina a l'Ajuntament, a poc a poc però ben feta; i, com ja hem dit, paciència i tranquil·litat, que les obres no duraran eternament.

**DEPURADORA:** com que hem sentit a dir que a Pina no hi ha res decidit respecte a la depuradora, reproduïrem i resumirem un article publicat a la revista "Integral" (nº 165, setembre de 1993, pàg. 18). Aquesta depuradora anomenada "Depureco" es troba al poble de San Esteban de la Sierra (Salamanca), prevista per 1200 habitants, i és la quarta d'aquest tipus feta a Espanya. La primera es va construir en laboratori, la segona funciona al poble de Caravaca de la Cruz (Murcia) i la tercera a Arceniega (Alaba). És un model ecològic de depuradora, que consisteix en provocar l'aireació natural de les aigües brutes mitjançant petits bots de l'aigua. Aquest sistema ideat pel Professor José Catalán Lafuente imita els processos autodepuratius que es fan de forma natural en els rius, que fan augmentar la quantitat d'oxigen dissolt a l'aigua. Aquest oxigen dissolt permet la vida de certes bacteries, fongs i protozous que contribueixen a la depuració i possibiliten el desenvolupament d'un ecosistema acuàtic de plantes i animals, fonamental per mantenir sana la corrent del riu.

L'airejament és un factor molt important autodepuratiu de l'aigua dels rius i és més grossa quan augmenta el moviment, l'agitació de les aigües, perquè augmenta la superfície d'aigua en contacte amb l'oxigen de l'aire.

L'aireació es realitza, després del "desbaste y desarenado", en dotze safareigs amb vint-i-cinc centímetres de caiguda de l'un a l'altre, sumant un total de tres metres de desnivell. Per altra part, una bomba fa recircular l'aigua, augmentant el recorregut de l'aigua i també el contacte amb l'aire.

Els avantatges d'aquest nou model de depuradora són, a més de la seva patent espanyola, la seva elevada fiabilitat, cost nul de manteniment, de fàcil funcionament sense necessitat de personal especialitzat, poc o nul consum d'energia, que a San Esteban de la Sierra s'obté d'una placa solar.

**NORMES Subsidiàries:** que de moment no n'hem sentit parlar més. Bé, tal vegada és que amb tot el truí del clavegueram han quedat un poc aparcades. Creim que val més acabar primer lo començat i després ja en parlarem. Confiam, això sí, que el poble rebrà l'oportuna informació del que es pensa fer per poder dir-hi la seva i fer les oportunes al·legacions. Pensam que és un tema prou important perquè hi pugui haver un debat entre els pineros.

**ENCICLOPÈDIA de Mallorca:** aviat sortirà Pina; fa uns dies vengueren a fer fotos i recollir dades del poble els periodistes. Esperam amb impaciència el que sortirà a l'Enciclopèdia.

**DEFUNCIÓ:** dia 11 d'abril va morir Antoni Andreu Gelabert als 62 anys. En pau descansi.

UNA XERRADETA... (acabament)

Vàrem veure que hi havia dues possibilitats: fundar una Penya independent, petita, com altres que hi ha a Mallorca, o adherir-nos a una ja formada- Pesàrem els pros i els contres i arribàrem a la conclusió que era millor entrar en un grup més gran, concretament en la Penya blaugrana "Miquel Àngel Nadal" de Porto Cristo.

*-Quins eren aquests avantatges?*

-Aquesta Penya, a més del grup fundacional de Porto Cristo, comprés 14 filials adherides amb un total d'uns 1400 socis; el grup d'Algaida hi contribueix amb 65 afiliats. Per cada partit que el Barça juga al Camp Nou se sorteja entre els socis el viatge i entrada al camp per a dues persones. A més d'aquest sorteig general, n'hi ha, per torn, un altre amb el mateix premi per a cada filial. És com una prima que fa molta il·lusió. A Algaida ja han caigut uns quants premis.

*-I d'en Miquel Àngel Nadal, que dona nom a la Penya, què en penses?*

-Que és un jugador polivalent, amb una gran projecció, s'ha adaptat molt bé a l'esquema del Barça i és un dels pocs que van bé de cap. Prova d'això, és el primer futbolista mallorquí que jugarà la fase final d'uns mundials.

*-Deveu tenir una junta directiva...*

-Sí. Jo som el president, amb en Miquel "Serrano" de vicepresident, en Jordi Ricou de secretari, en Biel "Torres" de tresorer i una colla de joves com en Pep Oliver de s'Aigodolça, en Monserrat de Can Caragol, en Bernat Sitjar, en Pep "Castellitxo" i altres. Qui no té gaire feina és el tresorer, tenim pocs tresors.

*-El dimecres dia 18 de maig no vos ho deguéreu passar molt bé...*

-No vos penseu... Evidentment no va ser la nit màgica de Wimbledon, però tampoc no va ser cap tragèdia. No vàrem tenir ocasió de posar-nos nerviosos perquè el Milan va ser molt superior i el Barça jugà molt malament; més que res ens va sebre greu la mala imatge que va donar l'equip, però tothom va acceptar la derrota amb esportivitat. Segurament hi va ajudar el fet d'haver guanyat la lliga uns dies abans. Vos puc assegurar que la seixantena de persones que ens reunírem no perderen la gana ni la set: el bufet que havíem preparat va ser un èxit.

*-Contents amb el Barça?*

-Sí, molt. Quatre lligues seguides és massa. A més, inclús els que són més contraris al Barça reconeixen que en conjunt és l'equip que millor juga i fa més espectacle amb molta diferència. I ara anam cap al quint títol consecutiu.

Parlarem de més coses amb en Toni, de la nostra temporada, d'altres i de baixes; fins i tot parlarem de coets. Però aquesta ja és una altra història.

PERE MULET

i

JOAN MULET



# UNA XERRADETA AMB...

## en TONI ANTICH "MORA"

El futbol és un esport-espectacle que arrossega moltíssims d'aficionats i aficionades, desperta passions i, per bé o per mal, ultrapassa a vegades la vessant purament esportiva per ficar-se en altres connotacions de caire molt distint. A Algaida són nombrosos els seguidors blaugranes, com ho són també els entusiastes del Madrid; tots ells units, això sí, quan es tracta de l'Algaida. Els aficionats del Barça estan agrupats en una Penya que té la seva seu al restaurant "Ses Maioles". Per parlar-ne, ara que ha acabat la temporada, ens hem reunit amb el propietari del restaurant i president d'aquesta Penya-en Toni Antich "Mora".

*-La teva afició al futbol ve d'enrere.*

-Sí, de sempre. A ca meva, tots els germans hi jugaven. En Joan, en Tomeu i en Xesc jugaven amb el "Santiago" i, pel que m'han contat, eren uns puntals de l'equip. En Tomeu jugava de porter i quan va anar a Veneçuela arribà a jugar amb els equips de més renom d'aquell país. Jo, per edat, ja no vaig viure l'etapa del "Santiago".

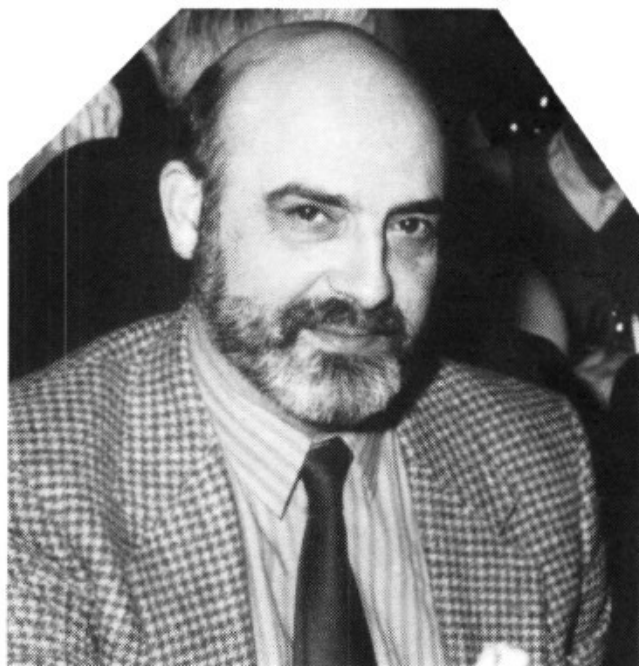
*-Com varen ser els teus començaments?*

-El vicari Don Baltasar va organitzar uns equips de joves i jo hi jugava de porter. Ben aviat vaig passar als juvenils de l'Espanya de Lluçmajor i vaig actuar amb la selecció juvenil balear. Després, només tenia 17 anys, vaig debutar amb l'Espanya de 3<sup>a</sup> divisió.

Quan es va crear el C.E. Algaida, en Pep Noguera i jo defensàrem la porteria durant

uns quatre anys. Foren uns anys molt bons: hi havia l'eufòria inicial, una afició molt motivada i fidel i un gran companyerisme entre els jugadors.

Després vaig ser promotor de l'equip de veterans "Ses Maioles" amb jugadors que consideraven que ja havien acabat la seva etapa de futbol de competició amb l'Algaida. Això era cap allà el 80 i vàrem viure uns anys de molt bons records.



*-Parlem de la creació de la Penya Blaugrana.*

-Era una idea que va partir d'un grup de culers que ho dúiem entre cella i cella i començàrem a informar-nos de les passes que s'havien de fer. Passàvem de moments de coratge i decisió a altres de refredament. Ens va animar molt el sopar que férem aquí amb el vice-president del Barça Nicolau Casaus i el mateix Miquel Àngel Nadal.

(Segueix a la plana anterior)